

інтелектуальної власності : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 № 12. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12#Text>.

4. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>.

5. Самсін Р. І. Право слідування в авторському праві України та країн-членів ЄС : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2016. 20 с.

Олена ПАВЛОВА

ад'юнкнт

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Михайло ФРОЛОВ**

(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ)

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА КОМІТЕТУ ООН З ПРАВ ЛЮДИНИ

На сьогодні серед держав-учасниць міжнародних угод у сфері прав людини немає єдності щодо правової природи рішень контрольних органів, створених у межах цих угод, зокрема комітетів. Одним із таких органів є Комітет ООН з прав людини, повноваження якого Україна визнала після приєднання у 1990 р. до Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (далі – МПГПП). Цей Комітет займає провідне місце серед договірних органів ООН, що діють у сфері захисту прав людини, і за майже сорок років роботи здобув репутацію однієї з ключових міжнародних правозахисних інституцій. Проте невизначеність юридичної природи його рішень у низці випадків призводить до їх повного ігнорування, що суттєво знижує ефективність діяльності комітету.

Питання юридичної природи рішень Комітету ООН з прав людини та рішень інших контрольних органів, створених на основі універсальних угод про права людини, розглядали С. Дікман, А. Зубарева, В. Карташкін, Б. Манов, Ф. Мартенс, О. Шпакович та ін.

Комітет ООН з прав людини є важливим органом у системі міжнародного права, створеним для контролю за виконанням МПГПП. Його діяльність спрямована на забезпечення та захист прав людини на міжнародному рівні.

Основні характеристики рішень комітету:

1. Юридична природа. Рішення комітету не мають юридично обов'язкової сили для держав-учасниць. Вони зазвичай оформлюються як «міркування» або «зауваження» і мають рекомендаційний характер. Це викликано специфікою міжнародних договорів, що не наділяють комітет владними повноваженнями;

2. Рекомендаційний характер. Хоча рішення комітету не є обов'язковими, вони мають значний вплив завдяки своєму авторитету та

використовуються іншими міжнародними органами, такими як Європейський суд з прав людини чи Міжамериканський суд з прав людини.

Типи рішень комітету:

1. Зауваження загального порядку – роз'яснюють зміст положень МПГПП та рекомендують шляхи їх реалізації;
2. Заключні зауваження – оцінюють доповіді держав-учасниць щодо виконання зобов'язань;
3. Міркування за індивідуальними скаргами – розглядають конкретні випадки порушення прав людини;
4. Тимчасові заходи – рекомендуються у термінових випадках для запобігання значним порушенням.

Значення комітету:

1. Міжнародна співпраця. Рішення Комітету сприяють уніфікованому розумінню міжнародних стандартів у сфері прав людини;
2. Вплив на національні системи. Хоча виконання рекомендацій не є примусовим, держави часто змінюють своє законодавство відповідно до них;
3. Роль у формуванні міжнародного права. Діяльність Комітету є частиною «м'якого права» і впливає на розвиток міжнародних стандартів, які поступово можуть набувати характеру обов'язкових норм. Отже, Комітет ООН з прав людини відіграє ключову роль у захисті прав людини, попри рекомендаційний характер своїх рішень. Його діяльність є важливим механізмом міжнародного співробітництва та джерелом розвитку стандартів прав людини.

За твердженням А. Зубаревої, рішення Комітету ООН з прав людини мають важливе значення у сфері міжнародного співробітництва з питань захисту прав людини. Незважаючи на їхній рекомендаційний характер, ці рішення стали дієвим інструментом реалізації повноважень комітету. Вони відрізняються за своєю юридичною природою від актів міжнародних судових органів, насамперед через їхню необов'язковість, а також відсутність механізму контролю за виконанням [3, с. 134]. Рішення Комітету доцільно класифікувати як акти «м'якого права», подібно до актів міжнародних організацій, значущість яких визначається високим рівнем дотримання державами рекомендацій цього органу.

Крім того, практика комітету часто використовується іншими міжнародними судовими органами, зокрема Міжнародним Судом ООН та Міжамериканським судом з прав людини [2, с. 15]. Це пов'язане з тим, що акти «м'якого права» мають вагомий політичний та моральний цінність, а їхній авторитет обумовлений діяльністю організацій, що їх ухвалюють. Д. Шелтон зазначає, що держави та міжнародні інституції дедалі частіше схильються до ухвалення норм або зобов'язань у текстах, які не мають юридично обов'язкової сили. Натомість навіть у юридично обов'язкових документах дедалі частіше зустрічаються розмиті формулювання зобов'язань, такі як «діяти поступово», «відповідно до можливостей» або «в межах можливого».

Комітет ООН з прав людини посідає унікальне місце в системі міжнародного права. Попри те, що його рішення не мають юридично обов'язкової сили, вони справляють вагомий вплив завдяки високому авторитету, професійній експертизі та широкому міжнародному визнанню. Рекомендації Комітету виступають важливим інструментом для сприяння дотриманню прав людини і слугують дороговказом для держав-учасниць у вдосконаленні національного законодавства та правозастосовної практики.

Список використаних джерел

1. Supervision of the execution of judgments and decisions of the European Court of Human Rights. 10-th Annual Report of the Committee of Ministers. 2016. Council of Europe, 2017. 308 p. URL : https://i2.res.24o.it/pdf2010/Editrice/ILSOLE24ORE/ILSOLE24ORE/Online/_Oggetti_Embedded/Documenti/2017/04/05/Annual_Report_2016_ENG.pdf.
2. Бакуменко Н. В. Виконання рішень Європейського суду в країнах-учасниках ЄС. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 365–367.
3. Кочура О. О. Окремі аспекти виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 32. Т. 1. С. 116–121.
4. Севостьянова Н. І. Виконання рішень Європейського суду з прав людини як форма імплементаційних процесів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 52. С. 310–315.
5. Україна – антилідер за скаргами до ЄСПЛ, її частка зростає. *Європейська правда*. URL : <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/01/26/7060704/>.

Андрій ПАВЛЮК

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Марина ЮНІНА**

(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДОГОВІРНОГО ПРАВА У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Розвиток цифрових технологій суттєво трансформує договірне право, що обумовлює необхідність адаптації правових підходів до нових викликів. Договірне право, як фундаментальна частина приватного права, має забезпечувати правову визначеність та стабільність у відносинах між суб'єктами господарювання та приватними особами. Проте з поширенням цифрових інструментів, зокрема технологій блокчейну, смартконтрактів і штучного інтелекту, виникає низка нових правових викликів та парадигм, які слід враховувати в межах українського правового поля та з огляду на міжнародні практики [1].